

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 2. Vtrum error conditionis seruilis dirimat coniugium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

si impedi-
mentum
vni soli sit
cognitum,
opus est
novo con-
tractu,

tractu ignoratum, eo cessante per dispensatione,
vel alio modo, non satis est sic perseverare vt
prius, vel affectu maritali coniugem cognosce-
re; sed opus est nouo contractu. Ratio est; quia
per illum consensum continuatum, seu per illam
perseuerantiam, & per illum affectum maritalē,
non intendunt coniuges de nouo contrahere, sed
solum in precedenti perseverare: atqui precedens
coniugiu nullū erat: ergo nō sufficit sic permane-
re, sed necesse est vt intēdant de nouo cōtrahere.
Hoc autem fiet, si alter, qui nouit impedimentum
interuenisse, alteri aperiat, eumq; inducat vt rur-
sus contrahere velit: vel si id commodē fieri non
potest, satis erit illum inducere, vt ad sui solatiū,
& ad testandum coniugalem affectum, rursus velit
contrahere, perinde ac si iam primū coniugium
iniretur. Non enim est necesse, vt impedimentum
in specie significetur; vt vult Scotus dist. 35. Ne-
que etiā vt significetur in genere; vt vult Nauar.
cap. 22. nu. 45. Vide Caietanum tom. 1. Opuscu-
lo 12. & Sotum dist. 28. art. 2.

Notabile
consilium.

Ratio est; Quia, etsi alter nesciat Matrimoniu
hactenus fuisse inualidum, imō etsi omnino putet
fuisse validum, si tamen de nouo intendat contra-
here quantum in se est, erit validus contractus,
quamuis ex illo errore ad hoc fuerit inductus. Sic
si quis contrahat Matrimonium, eō quōd putet
sponsalia, quæ fecerat, non potuisse dissolui, quæ
tamen reuera dissolui poterant: vel si profiteatur
in Religione, eō quōd putet votum simplex ingre-
dienti Religionem non potuisse irritari, vel
dispensari, validē contraxit vel vouit.

Si impedi-
mentum
vtrique co-
gnitum,

Dico Secundò: Si impedimentum sciatur ab
vtrōq; coniuge, sufficit virtualis consensus, qua-
lis est copula maritali affectu tentata.

CAPVT VIII.

De errore persona, & conditionis
seruilis.

D V B I V M I.

Vtrum error persona matrimonium
dirimat?

135 R Espondeo, & Dico Primò: Error personæ
matrimonium irritum reddit, siue sit Error
Antecedens, siue Concomitans.

Error du-
plex,

Notandum Primò: Errorem in proposito esse
duplicem; alius enim dicitur Antecedens, qui est
causa actus: vt si nesciens hanc esse seruam, contra-
has cū ea, id nullo modo facturus, si scires. Alius
dicitur Concomitans: vt cū aliquis facit quippiam
cum ignorantia rei, quod tamen esset facturus et-
iam si sciret: hic error non est causa rei.

Error hic
quadrupli-
citer fit,

Notandum Secundò: Quadrupliciter homi-
nem posse decipi in proposito. Primò, Circa per-
sonam: vt si putes hanc esse Rachelem, cū ta-
men sit Lia. Secundò, Circa conditionem seruil-
lem: vt si putes esse personam liberam, quæ tamen
est serua. Tertio, Circa qualitatem: vt si putes
esse nobilem, sanam &c. quæ non est. Quarto,
Circa fortunam: vt si putes esse diuitem, quæ nō
est. Nunc

Error Per-
sonæ irri-
tus

Probatur Propositio: Error personæ tollit cō-
sensum Matrimonij cum hac persona: ergo ir-

ritum reddit contractum. Antecedens proba-
tur: quia non consentit, nisi in eam personam,
quæ animo concepit: ergo non consentit in hanc,
cū hanc animo non conceperit. Vnde sequitur
hoc impedimentum esse iuris naturæ.

Quod etiam Error Concomitans dirimat, Proba-
tur; quia ille, qui cum hoc errore consentit, reip-
sā non intendit consentire in hanc, sed in eam
quam animo conceptam habet. Ergo non contra-
hit cum hac. Nec refert, quod sic animo sit affe-
ctus, vt vellet consentire, si illam cognosceret;
quia reipsa non consentit: Matrimonium autem
nascitur ex consensu, qui reipsa est, non ex eo, qui
esset facta aliqua hypothefi.

Dico Secundò: Error qualitatis & fortunæ nō
dirimit: quia iste error non est circa rei substan-
tiam, sed circa quid extrinsecum. Vnde iste vere
intendit consentire in personam, quæ presens est,
cui putat inesse aliquas qualitates; vt nobilitatem,
virginitatem, &c. Ergo, quamuis illæ qualitates
non insint, firmus tamen erit contractus. Quod
patet ex alijs contractibus, emptione, venditione,
locatione, & similibus.

136
Error qua-
litaris, vel
fortunæ, nō
irritat.

D V B I V M II.

Vtrum error conditionis seruilis dirimat
coniugium?

R Espondeo: Error cōditionis seruilis dirimit
matrimonium, siue sit antecedens siue con-
comitans: modò tamen is, qui contrahit cum illo
errore, sit liber. Patet hoc ex Capitulo Ad nostrā,
de Coniugio seruorum. & Capitulo Si quis liber,
29. quæst. 2.

137
Si liber cō-
trahat cum
serua.

Speciatim Probatur de errore Concomitante: quia
qui sic contrahit, verè ignoranter contrahit, ac
proinde non efficitur Matrimonium. Nam in Ca-
pitulo Ad nostrā, absolute dicitur Non esse matrimo-
nium, quando liber ignoranter contrahit cum serua.
Idem patet ex multis Canonibus 29. qu. 2. qui
requirunt cognitionem conditionis seruilis.

Neque satis est, quod liber ita sit dispositus, vt
vellet contrahere, quamuis sciret sponsæ condi-
tionem; quia non idcirco reipsa vult, vt supra di-
ctum est. Si tamē exprimeret se consentire quam-
uis sponsa esset serua, vel si sic saltem consentiret
interius dum contrahit, esset verum Matrimoniu.

Notandum hic Primò: Si seruus contrahat
cum serua, quamuis ignoret eius conditionem,
validum erit matrimonium: quia par est viriuf-
que conditio.

138
Si seruus
cum serua,

Notandum Secundò: Si liber dubitet de ser-
uitute sponsæ, vel contrā: & nihilominus con-
trahat: validum erit matrimonium: quia non
censetur ignoranter contraxisse.

Si liber du-
bitet de
seruitute
sponsæ.

Notandum Tertio: Si liber qui contraxit cum
serua ignoranter, postea cognoscat eius conditio-
nem, & nihilominus accedat ad eam affectu mari-
tali, validatur matrimonium, salvo decreto Con-
cilij Tridentini, quod requirit Parochi & testium
presentiam. Ratio est: quia tali coniunctione
censetur de nouo velle contrahere, cū sciat ma-
trimonium hactenus non fuisse validum.

Si liber cō-
tracto ma-
trimonio,
sciat esse
seruam,

Petes: Quando aliquis dubitat de seruitute al-
terius contracto iam matrimonio, Vtrum fiat va-
lidum matrimonium si accedat ad coniugem?

Si dubitet.

Respondeo Primò: Certum est effici validum
matrimonium, si accedat affectu maritali exigens
debitum.

Si exigat
debitum,

debitum. Nam cum dubitet de firmitate, censetur tali petitione, quantum in se est, velle contrahere. Respondeo Secundò: Si verò solum reddat debitum affectu maritali, vel si solum reddat affectu fornicario, vel solum ne fraudet coniugem in isto matrimonio, nõ fiet validum matrimonium. Fiet autem validum matrimonium, si ita reddat debitum, vt velit contrahere. Ita Siluester V. Matrimonium 8. q. 3. Et videtur posse intelligi ex Cap. Inquisitionis. De sententia excommunicationis.

DVBIVM III.

Vtrum serui possint contrahere iugis dominis?

Respondeo: Seruos posse contrahere iugis dominis. Patet Cap. 11. De coniugio seruorum, vbi id expresse habetur. Et Can. Omnibus 29. q. 2. Ratio est: quia contrahere matrimonium est iuris naturæ: nam quisque à natura ius habet contrahendi matrimonij, & conseruandi naturam humanam: seruitus autem iurè gentium introducta est, quod ius non debet euertere ius naturale. Adde, quod carere matrimonio, pertinet ad statum perfectionis, ad quæ nemo iniurè compelli potest.

Petes Primò: An seruus contrahens cum libera efficiatur liber?

Respondeo: Non fieri liberum, nisi in quibusdã casibus. Primò, Si dominus tradat ipsum vxori libera ignoranti eius seruitutem, nec illi eam indicet, tunc enim fit liber: si tamen ipsa sciat eius seruitutem, ipse non efficiatur liber. Secundò, Si domino sciante, nec contradicente, seruus contrahat cum libera, quam dominus scit ignorare esse eius conditionis seruilis. Tertio, Si dominus seruo dotem constituat ad matrimonium ineundum, efficiatur ipse liber, etiamsi contrahat cum libera sciante eius conditionem seruillem. Vide Couar. 2. p. de Sponsalibus cap. 3. §. 7.

Petes Secundò: An matrimonium in istis casibus sit validum, si liber ignoret alterius seruitutem?

Respondeo: Validum esse matrimonium. Ita docet Glossa in Cap. finale, De coniugio seruorum. Panormit. & alij DD. ibidem. Siluester V. Matrimonium 8. q. 2. n. 5. Soto dist. 35. a. 2. Et ratio est: quia seruus ille in eo instanti in quo contrahit, iam est liber ex dispositione iuris, ac proinde non amplius subest impedimentum. Dices: Contractus est causa cur fiat liber: ergo prior est contractus, quam habitas contrahendi in seruo; & consequenter contractus erit nullus. Respondeo: Contractus est prior libertate in genere causæ efficientis; sed in genere causæ materialis libertas est prior matrimonio: sicut in rebus naturalibus illustratio æris in genere causæ efficientis prior est de pulsione tenebrarum; sed in ordine causæ materialis prior est depulsio tenebrarum, quam illustratio æris.

Petes Tertio: An dominus possit seruum, qui contraxit matrimonium, vendere in alienã prouinciã?

Respondeo: Communis sententia Doctorum est, quando consensu domini factum est matrimonium, seruum non posse in longinquas oras distrahi, quod vxor commodè sequi non possit. Si autè sine consensu domini factum sit, quidam dicunt dominum posse illum vendere in quauis loca. Ita Nauar. c. 22. n. 32. Sed hoc non videtur absolutè verum: Nã est contra charitatem virum ab vxore diuellere. Ita D. Thom. q. 52. a. 2. ad 4. vbi dicit cogendum dominum ac ita diuendat seruum. Et D. Antoninus

3. p. tit. 1. c. 3. Soto d. 35. a. 1. In vno tamen casu sententia Nauarri teneri potest: nempe, si dominus esset in maxima aliqua necessitate constitutus, cui non posset aliter occurrere, nisi ita vendendo seruum. Et tunc vxor teneretur eum sequi.

Petes Quarto: An hoc impedimentum seruilis conditionis sit Iuris natura, an Ecclesiastici?

Respondeo: Hoc impedimentum non esse Iuris nature, sicut est error personæ; sed Ecclesiastici. Ita communiter DD. D. Thomas d. 36. a. 1. q. 2. Soto d. 35. a. 2. Quod non sit Iuris natura, patet: nã ille verè cõsentit in hanc personam, neque aliã animo gerit, sed solum fallitur in accidentaria qualitate, sicut is qui putat esse nobilem, virginem, &c. Merito tamen Ecclesia tale impedimentum induxit in fauorem eius qui liber est: quia per tale matrimonium grauius deciperetur. Nam serua non potest liberè reddere debitum suo coniugi, cum sit obstricta obsequijs domini.

CAPVT IX.

De impedimento voti, & Ordinis sacri.

DVBIVM I.

An votum dirimat matrimonium?

Notandum est: Votum aliud esse simplex, aliud sollempne. Solempne dicitur, quod nuncupatur in susceptione Ordinis sacri, vel in Religionis per Sedem Apostolicam approbatæ professione. Ita expresse habemus Capitulo Quod votum, de Voto in 6. Simplex autem est, omne aliud votum, quod non est sollempne.

Dico Primò: Votum simplex impedit quidẽ matrimonium contrahendum, cum sine graui peccato non possit contrahi; non tamen dirimit, si contrahatur: quod intellige secundum Iuris communis dispositionem. Nam ex priuilegio Summi Pontificis fieri potest, vt votum simplex emissum in aliqua Religione secundum certam formam, dirimat matrimonium; vt patet ex Constitut. Greg. XIII. quæ incipit, Ascendente Domino.

Dico Secundò: Votum sollempne in Religione approbata tacitè vel expresse emissum, dirimit matrimonium. Hæc propositio est fide tenenda.

Dixi: In Religione approbata: quia si quis profiteatur in Religione non approbata per Sedem Apostolicam, non erit impedimentum dirimens, vt in tertio ordine S. Francisci, vel S. Dominici: neque enim tale votum est propriè dictum sollempne; vt patet ex Capitulo Quod votum.

Dixi: Tacitè vel expresse emissum: quia vtroque modo fieri potest professio, etiam post Concilium Tridentinum; vt patet ex responsis Cardinalium. Expresse quidẽ sit, dum certa formula recitatur. Implicitè verò, si quis exacto anno professionis gesserit habitum professorum, & gerat se in officijs vt professum. Nunc

Probatur propositio Primò: Ex Concilij Concilium Chalcedonense can. 16. dicit virginem, quæ se Deo consecrauit, similiter & Monachum, non posse nuptialia iura contrahere: quod si hoc inuenti fuerint perpetrare, excommunicentur. Vbi indicat tales nuptias esse illicitas. Quod patet primò, quia dicit non posse eos nuptialia iura contrahere. Quibus verbis significatur non tantum hoc esse peccatum, nam de hoc nemo vnquam dubitauit, sed

Si debitum reddat.

139 Affirma. cur.

Seruus contrahens cum libera, sit quatuor casibus liber.

Quid si liber in his casibus ignoret alterius seruitutem?

140 Seruus coniugatum dominus ne vendat in alienam prouinciã.

Excipit casum

141 Impedimentum seruilis conditionis est solum iuris Ecclesiastici.

142 Votum aliud sollempne, aliud simplex.

143 Votum simplex non irritat matrimonium.

144 Solempne irritat.

145 Concilia Chalcedonense.

